

POSTANOWIENIE

Dnia 19 czerwca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dawid Miąsik

w sprawie z powództwa A.M., T.S.

przeciwko J.Ś.

o odszkodowanie, wynagrodzenie za pracę w godzinach nadwymiarowych i w godzinach nadliczbowych oraz o ekwiwalent za urlop,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 19 czerwca 2020 r.,

na skutek skargi kasacyjnej pozwanego od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w S.

z dnia 19 grudnia 2018 r., sygn. akt VI Pa [...],

1. w zakresie obejmującym A.M. odrzuca skargę kasacyjną w części dotyczącej odszkodowania oraz odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w pozostałej części,

2. w zakresie obejmującym T.S. zwraca skargę kasacyjną wraz z aktami sprawy Sądowi Okręgowemu - Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w S. celem sprawdzenia wartości przedmiotu zaskarżenia (art. 398² § 1 k.p.c.),

3. zasądza od pozwanego na rzecz A.M. kwotę 1012 (tysiąc dwanaście) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 19 grudnia 2018 r., VI Pa [...] Sąd Okręgowy w S. oddalił apelację J.Ś. (pozwany) wniesioną od wyroku Sądu Rejonowego [...] w S. z 26 kwietnia 2018 r., IX P [...] uznającego częściowo roszczenia A.M. (powódka) i T.S. (powód), wynikające ze stosunku pracy i zasądzającego na ich rzecz odpowiednie kwoty tytułem odszkodowania, wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych oraz ekwiwalent za urlop i oddalającego pozwy w pozostałym zakresie. Sąd pierwszej instancji zasądził od pozwanego na rzecz powódki tytułem - dochodzonych jednym pozvem - odszkodowania kwotę 1.750 zł oraz tytułem wynagrodzenia za pracę w godzinach nadwymiarowych i nadliczbowych kwotę 25.939,72 zł. Sąd ten zasądził także na rzecz powódki kwotę 2.842,96 zł tytułem ekwiwalentu za urlop, dochodzonego odrębnym pozvem. Natomiast na rzecz powoda Sąd pierwszej instancji zasądził kwoty: 7.416 zł (tytułem wynagrodzenia za pracę w godzinach nadwymiarowych i nadliczbowych) oraz 982,33 zł (tytułem ekwiwalentu za urlop).

Skargę kasacyjną od powyższego wyroku Sądu Okręgowego wniósł pozwany, zaskarżając go w całości. Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania został oparty na przesłance jej oczywistej zasadności, której pozwany upatruje w naruszeniu przez Sąd Okręgowy prawa materialnego, a mianowicie art. 151¹ k.p. i art. 149 k.p. oraz art. 6 k.c., a także prawa procesowego – art. 2727 w związku z art. 212 § 1 oraz art. 217 § 1, art. 322, 232, 231, i 233 k.p.c., co skutkowało nieustaleniem przez Sąd stanu faktycznego sprawy a w konsekwencji na błędnym przyjęciu, że powodowie wykazali i uzasadnili swoje roszczenia.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwanego powodowie wnieśli o jej odrzucenie w zakresie dotyczącym T.S. w całości a w zakresie dotyczącym A.M. w części (co do odszkodowania oraz ekwiwalentu za urlop) i odmowę przyjęcia do rozpoznania w zakresie dotyczącym zasądzenie na rzecz A.M. kwoty 25.939,72 zł z ustawowymi odsetkami oraz zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym. Pełnomocnik powodów wniósł także do Sądu drugiej instancji o sprawdzenie wartości przedmiotu zaskarżenia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna pozwanego jest niedopuszczalna w części, w jakiej została wniesiona od rozstrzygnięcia Sadu drugiej instancji dotyczącego ekwiwalentu za urlop zasądzonego na rzecz A.M. a dochodzonego odrębnym pozwem, ponieważ wartość przedmiotu zaskarżenia w tej sprawie jest niższa od 10.000 zł (art. 398 (2) § 1 k.p.c.), skoro Sąd pierwszej instancji zasądził kwotę wynoszącą 2.842,96 zł a Sąd drugiej instancji oddalił w tym zakresie apelację pozwanego. Sumowaniu podlegają zaś tylko różne roszczenia dochodzone jednym pozwem (art. 21 k.p.c.), a nie różne roszczenia dochodzone odrębnymi pozwami przy połączeniu sprawy do wspólnego rozpoznania.

Natomiast w zakresie, w jakim skarga kasacyjna pozwanego została skierowana przeciwko wyrokowi Sądu drugiej instancji w części dotyczącej pozostałych roszczeń powódki (dochodzonych jednym pozwem), skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem merytorycznego rozpoznania.

Kwestia rozkładu ciężaru dowodu w kontekście braku ewidencji czasu pracy była już wielokrotnie przedmiotem rozważań Sąd Najwyższy w związku z roszczeniami pracowników o zapłatę wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych. Sąd Najwyższy stoi na stanowisku, że w sprawie z powództwa pracownika o wynagrodzenie za pracę w godzinach nadliczbowych obowiązuje ogólna reguła, zgodnie z którą powód powinien udowodnić swoje twierdzenia uzasadniające żądanie (art. 3 i 232 k.p.c. oraz art. 6 k.c.), z tą jedynie modyfikacją, że niewywiązanie się przez pracodawcę z obowiązku prowadzenia ewidencji czasu pracy powoduje dla niego niekorzystne skutki, gdy pracownik udowodni swe twierdzenia przy pomocy innych środków dowodowych niż dokumentacja dotycząca czasu pracy (wyroki Sądu Najwyższego: z 27 kwietnia 2009 r., I PK 213/08, OSNP 2010 nr 23-24, poz. 289; z 19 grudnia 2013 r., II PK 70/13, LEX nr 1424850). Pracownik może powoływać wszelkie dowody na wykazanie zasadności swego roszczenia, w tym posiadające mniejszą moc dowodową niż dokumenty dotyczące czasu pracy, a więc na przykład dowody osobowe, z których *prima facie* (z wykorzystaniem domniemań faktycznych - art. 231 k.p.c.) może wynikać liczba przepracowanych godzin nadliczbowych (wyroki Sądu Najwyższego: z 5 maja 1999 r., I PKN 665/98, OSNAPIUS 2000 nr 14, poz. 535; z 14 maja 1999 r., I PKN 62/99, OSNAPIUS 2000 nr 15, poz. 579; z 4 października 2000 r., I PKN 71/00,

OSNAPiUS 2002 nr 10, poz. 23; z 5 lutego 2002 r., I PKN 845/00, OSNP 2004 nr 3, poz. 46; z 9 lipca 2009 r., II PK 34/09, LEX nr 527067; z 7 czerwca 2011 r., II PK 317/10, LEX nr 1095826; z 18 kwietnia 2012 r., II PK 197/11, LEX nr 1216857). Wyżej wskazane stanowisko nie świadczy o odwróceniu ciężaru dowodu, lecz o możliwości wykazywania przez pracownika faktu świadczenia pracy w godzinach nadliczbowych i jej rozmiaru za pomocą wszelkich środków dowodowych przewidzianych w Kodeksie postępowania cywilnego, co z kolei powoduje konieczność podjęcia przez pracodawcę inicjatywy dowodowej w celu podważenia przedstawianych dowodów. Wyrażonej w art. 6 k.c. reguły rozkładu ciężaru dowodu nie można bowiem rozumieć w ten sposób, że zawsze, bez względu na okoliczności sprawy, obowiązek dowodzenia wszelkich faktów o zasadniczym dla rozstrzygnięcia sporu znaczeniu spoczywa na stronie powodowej. Jeżeli powód wykazał wystąpienie faktów przemawiających za słusnością dochodzonego roszczenia, wówczas to pozwanego obarcza ciężar udowodnienia ekscepcji i okoliczności uzasadniających jego zdaniem oddalenie powództwa (wyroki Sądu Najwyższego: z 12 maja 2011 r., I PK 228/10, LEX nr 896458; z 10 czerwca 2013 r., II PK 304/12, LEX nr 1341274; z 20 kwietnia 1982 r., I CR 79/82, LEX nr 8416).

W obliczu powyższych rozważań stwierdzić należy, że w pozwany nie przedstawił skutecznego przeciwdowodu na okoliczność czasu pracy powodów, tym samym nie wykazał, jakoby ich roszczenia były niesłuszne. Uwzględniając szczegółowe ustalenia Sądów obu instancji i ich uzasadnienie stwierdzić należy, że podnoszone przez pozwanego zarzuty zmierzają jedynie do polemiki z prawidłowo ustalonym stanem faktycznym sprawy celem osiągnięcia korzystnego dla siebie rozstrzygnięcia.

Natomiast w odniesieniu do skargi kasacyjnej pozwanego w zakresie dotyczącym T.S. i dochodzonych przez niego jednym pozwem roszczeń z tytułu wynagrodzenia z pracą w godzinach ponadwymiarowych i nadliczbowych oraz tytułem ekwiwalentu za urlop, skargę kasacyjną należało zwrócić Sądowi drugiej instancji celem sprawdzenia wartości przedmiotu zaskarżenia, zgodnie z wnioskiem pełnomocnika powódki i powoda. Sąd pierwszej instancji uwzględnił bowiem roszczenia w kwotach 7.416 zł oraz 982,33 zł, co daje w sumie 8.398,33 zł, zaś w

wykonaniu wezwania Sądu drugiej instancji powód – bez jakiegokolwiek wyjaśnienia - określił wartość przedmiotu zaskarżenia na kwotę 10.149 zł.

Mając na względzie powyższe, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.